

Peter Haase szerk.

Schreiben und Lesen sicher lehren und lernen. Voraussetzungen, Risikofaktoren und Hilfen bei Schwierigkeiten (Grácz Tekla Etelka – Gyarmathy Dorottya)

BORGMANN. DORTMUND. 2000. 522 OLDAL

Peter Haase szerkesztésében 2000-ben Dortmundban jelent meg a Borgmann Kiadó gondozásában a *Schreiben und Lesen sicher lehren und lernen. Voraussetzungen, Risikofaktoren, Hilfen bei Schwierigkeiten* (Az írás és az olvasás biztos megtanítása és megtanulása. Előfeltételek, rizikótényezők, segítség nehézségek esetén) című tanulmánykötet, amely az olvasási és írási nehézség témakörét nemzetközi szerzőgárda kutatásai és eredményei alapján járja körbe. A jelen ismertetést a szerzők és a szerkesztő azon szándéka aktualizálja, hogy a könyvet szélesebb körben elérhetővé kívánják tenni, így ennek teljes anyaga hamarosan megtalálható lesz az interneten.

A kötet hat tematikus fejezetben (476 oldalon) tárgyalja az olvasás- és az írástanulás kérdéseit. A további tájékozódást, a könyvben való célzott keresést és a könnyebb eligazodást pedig az öt következő fejezet (pl. fogalommagyarázat, index, szakirodalom-jegyzék) összesen 46 oldalon segíti. A szerzők az írott nyelv elsajátítási nehézségeinek okaitól kiindulva az azt súlyosbító tényezőkön és következményeken át a probléma korai felismerésének és korai, valamint már iskoláskori fejlesztési lehetőségeit is tárgyalják.

A kötet legelső fejezetét a szerkesztő 0. fejezetként tünteti fel, mintegy origóként, kiindulási pontnak szánva a továbbiakhoz. Ezáltal feltehetően a kötet összes fejezetének alapkövét, a szerzők alapelveit kívánja letenni. Címe: *A gyermekektől tanulni*. Példákkal illusztrálva foglalja össze a pedagógia alapjait: a gyermekek és a felnőttek eltérő gondolkodásmódját az eltérő világlátás következtében; a tanulás során fellépő hibákat mint jelző-, hosszas fennállás esetén figyelmeztetőpontokat; a gyermekek tanulási fejlődési folyamatainak kezdeti jellemzőit; stb.

Az első fejezet az írás és az olvasás organikus feltételeit, háttérét mutatja be. Azt elemzi, hogyan épül összes érzékszervünkre, és hogyan omlik össze akár egy „építőelem” kiesésével ez a rendkívül komplex, érzékeny hálózat; megismerhetjük a tanulási folyamatok agyi feltételeit, az eddig feltérképezett összefüggéseket; illetve hogy mely, az írott nyelv elsajátításához szükséges folyamatok fejleszthetők már az óvodáskor végén. Az írás és az olvasás problémájának további okairól a harmadik fejezetben számol be a kötet. Generációs, iker- és genetikai, kromoszómavizsgálatok eredményeit ismertetve mutatnak rá az örökletes tényezőre; a kultúrára mint a közvetítő szerepére a japán írásrendszereken keresztül nyerhetünk betekintést.

Több fejezetben megjelenik, a másodikban pedig a központi kérdéssé válik az orvosi beiskolázási vizsgálatok (németországi) megszűnése és annak következményei, a nem megfelelő családi háttérrel rendelkező rizikógyermekek útja a funkcionális analfabétizmushoz.

Az iskolai kudarcok és a viselkedési zavarok összefüggéseire, arra, hogy az iskolai kudarcok hogyan nőhetnek láncolattá, és így azok hogyan és milyen további szociális zavarokhoz vezethetnek, pszichiáter tollából kapunk ismertetést.

A harmadik fejezet egy részében és a negyedik fejezetben a probléma okának (korai) felismerhetőségét és fejleszthetőségét tárgyalják a szerzők. Megtudhatjuk például, hogyan függhet a gyermek későbbi sikere a tanulásban az első néhány iskolai héttől, illetve az ekkor bekövetkező lehetséges kudarcoktól. A fejezet foglalkozik a motoros folyamatok problémáival, korai felismerésével és fejlesztési lehetőségeivel; továbbá azzal, hogy a szülői ház, illetőleg az iskola nyelve és kultúrája miként hátráltathatja vagy segítheti a tanulási folyamatokat.

Az ötödik fejezet összefoglalja, illetőleg röviden ismerteti az írási és olvasási nehézségekkel küzdő gyermekek fejlesztéséhez használt feladattípusokat és módszereket. Megtudhatjuk, hogy hogyan segítenek a kézjelek, a színszótagírás, a helyesírás szinkódolása az írás és az olvasás elsajátításában, illetőleg hogyan lehet a számítógépet bevonni a tanulási folyamatokba.

A könyv zárófejezetének szerzői áttekintést adnak az írás- és olvasásfejlesztés területén napjainkban uralkodó tendenciákról, megismerhetjük az előnyöket, de az esetleges hátrányokat is, például az integrált oktatást. A fejezet állásfoglalásként is szolgál az írási és olvasási nehézségekkel küzdő gyermekek korai, célzott, egyéni fejlesztése mellett, a szokásos tipikus tanórán történő fejlesztéssel ellentétben.

A szerzők ajánlják a könyvet tanároknak, fejlesztő pedagógusoknak, tanárjelölteknek, a naprakész tudományos alapokon nyugvó oktatásra törekvő egyetemi tanároknak; az írás és az olvasás elsajátítását gyermekük számára megkönnyíteni kívánó szülőknek; problémás eseteik megoldásában szakterületükön kívüli segítséget kereső orvosoknak és szakorvosoknak, valamint a téma iránt érdeklőknek.

Grácz, Tekla Etelka – Gyarmathy, Dorottya: Peter Haase (Ed.) Schreiben und Lesen sicher lehren und lernen. Voraussetzungen, Risikofaktoren und Hilfen bei Schwierigkeiten

Az írás szerzőiről

Grácz Tekla Etelka

MTA, Budapest, Magyarország

graczi.tekla.etelka[kukac]nytud.mta.hu

<https://orcid.org/0000-0003-3351-9661>

Gyarmathy Dorottya

MTA, Budapest, Magyarország

gyarmathy.dorottya[kukac]nytud.mta.hu

<https://orcid.org/0000-0003-0738-7925>